

Nederlandstalige tuchtraad van beroep voor advocaten,
eerste kamer

Openbare zitting van 8 november 2022

Dossiernummer TB-280-2022 (TAG-644-S.Gent) - In de zaak van:

Mr. X, advocaat;

Verschijnend in persoon en bijgestaan door zijn raadsman mr. Y;

wijst de Nederlandstalige tuchtraad van beroep voor advocaten de volgende beslissing:

Tenlasteleggingen:

1.

Mr. X werd conform artikel 459 § 1, 2^e lid Gerechtelijk Wetboek door de voorzitter van de tuchtraad voor advocaten rechtsgebied Gent uitgenodigd bij aangetekende brief met ontvangstmelding van 26 mei 2021 om te verschijnen op de zitting van de 1^e kamer van de tuchtraad voor advocaten van het rechtsgebied van het hof van beroep te Gent van 16 juni 2021, teneinde zich te verantwoorden voor:

“U bent tekortgeschoten in de beginselen van waardigheid, rechtschapenheid en kiesheid die aan het beroep van advocaat ten grondslag liggen en die een behoorlijke beroepsuitoefening moeten waarborgen (artikel 1 Codex Deontologie voor Advocaten), doordat u:

- *in de sociale media en dus publiek heeft opgeroepen tot wederinvoering van de doodstraf, die op gruwelijke en publieke wijze moet worden voltrokken, en dit gericht tegen een identificeerbare groep mensen: de virologen;*
- *hierdoor het publiek heeft opgehitst en heeft aangezet tot verdere verspreiding van haatberichten tegen deze derden;*
- *hierdoor de eer van de Orde van advocaten heeft aangetast alsook diens bijzondere positie in de rechtspleging en in de rechtsstaat;*
- *met miskennis van art. 158.1 Codex Deontologie het proces in de media heeft willen voeren en hierbij de plicht om in de media het standpunt steeds op een serene wijze toe te lichten, heeft miskend (art. 156.6 Codex Deontologie).*

Deze feiten worden u ten laste gelegd als een inbreuk op de eer van de Orde van Advocaten en op de beginselen van waardigheid, rechtschapenheid en kiesheid die aan het beroep van advocaat ten grondslag liggen en een behoorlijke beroepsuitoefening moeten waarborgen.”

Bestreden beslissing van de tuchtraad voor advocaten van het rechtsgebied Gent, 1^e kamer, van 20 april 2022 (TAG-644-S.Gent):

2.

De tuchtraad heeft op 20 april 2022 in eerste aanleg en op tegenspraak in openbare zitting de tuchtvervolgung lastens mr. X ontvankelijk verklaard, heeft de feiten bewezen verklaard en heeft hem de tuchtsanctie opgelegd van de waarschuwing.

Deze beslissing werd per aangetekende brieven van 21 april 2022 betekend aan mr. X, aan de stafhouder van de Orde van advocaten balie Gent en aan de procureur-generaal bij het hof van beroep te Gent.

Hoger beroep:

3.

Mr. X heeft tegen de voormelde op tegenspraak gewezen beslissing *hoger beroep* ingesteld bij aangetekende brief van 3 mei 2022 van zijn advocaat.

Bij brief gedateerd 28 april 2022 heeft de eerste advocaat-generaal voor de procureur-generaal bij het hof van beroep te Gent medegedeeld geen hoger beroep in te stellen.

De stafhouder van de Orde van advocaten balie Gent heeft verslag uitgebracht.

Mr. X werd gehoord in zijn verdediging, bijgestaan door zijn raadsman mr. Y.

Advocaat-generaal Z heeft mondeling ter terechtzitting advies gegeven waarop mr. X en zijn raadsman mr. Y hebben kunnen repliceren.

Mr. X heeft het laatste woord gekregen.

De tuchtraad van beroep heeft kennis genomen van het procedure- en stukkendossier van de tuchtraad, er gekend onder het nummer TAG-644-S.Gent, alsmede van de beroepsakte, de neergelegde beroepsconclusie en de voor de tuchtraad neergelegde stavingstukken.

Beoordeling:

4.

Wat de ontvankelijkheid betreft:

Het *hoger beroep* van mr. X werd regelmatig naar vorm en termijn ingesteld en is ontvankelijk.

5.

Wat de grond betreft:

De relevante feiten worden afdoende door de tuchtraad in de beroepen beslissing omschreven, wat in beroep niet wordt betwist en aldus bevestigd kan worden.

In beroep wordt door mr. X ontslag van tuchtvervolging voorgestaan nu volgens hem deze vervolging juridisch en feitelijk het door artikel 10 van het Verdrag tot Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden, Rome, 4 november 1950, artikel 19 van het Internationaal Verdrag inzake de burgerrechten en politieke rechten, op 16 december 1966 door de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties goedgekeurd en door België bekrachtigd op 21 april 1983, en artikel 19 van de Belgische Grondwet gewaarborgde *recht van vrije meningsuiting* zou schenden, bewerende in essentie dat hij niets anders zou hebben gedaan dan het uiten van een mening in de voorwaardelijke zin (*“dan moeten we overwegen om de doodstraf terug in te voeren”*) en legalistisch (*het juist met een debat ingaan tegen het bij sommigen bestaande haatdiscours*) en dat hij daarbij op geen enkel ogenblik zou hebben *“publiek opgeroepen tot wederinvoering van de doodstraf, die op gruwelijke en publieke wijze moet worden voltrokken”* zoals hem ten laste gelegd, waarbij steeds volgens hem de eer van de Orde van advocaten niet kan worden aangetast door een advocaat die een debat vraagt over de doodstraf, wat immers behoort tot de essentie van het juridisch debat over alle vormen van bestraffing en integendeel volgen hem de Orde van advocaten de eerste lijn behoort te zijn in de verdediging van de rechtstaat waarin het uiten van een vrije mening een essentieel onderdeel is, alsook waarbij volgens hem evenmin de eer van de Orde van advocaten kan aangetast zijn als een advocaat de uitvoering van de doodstraf *“gruwelijk”* noemt, nu de essentie van het debat over de doodstraf gaat over het gruwelijk karakter van de uitvoering ervan.

Mr. X beweert daarbij dat het een advocaat verbieden te zeggen dat moet worden overwogen de doodstraf in te voeren voor misdrijven waaraan miljoenen mensen sterven waarbij de uitvoering van deze doodstraf als gruwelijk wordt omschreven en wat inherent is aan de doodstraf, een flagrante schending zou uitmaken van het recht op vrije meningsuiting, terwijl volgens hem de doodstraf uitgesproken door een rechter een zuiver legalistische en legale weg is om te kunnen omgaan met potentieel zware misdrijven en het geven van die boodschap in een klimaat waarin wordt geroepen door sommigen tot haatdragende acties juist de woede en het onbegrip bij de mensen kanaliseert naar een correct georganiseerde, democratische besluitvorming waarbij een onafhankelijke rechter kan oordelen.

Mr. X kan hierin niet worden gevolgd als volgt.

De vrijheid van meningsuiting, zoals onder meer gewaarborgd door het door mr. X vernoemde artikel 10 Verdrag tot Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden, Rome, 4 november 1950, staat er niet aan in de weg dat deontologische beperkingen worden opgelegd aan de advocaat en dat van deze laatste wordt vereist dat hij niet overgaat tot opruiende, verwarring stichtende en/of onwaardige communicatie, zoals hier volgens de klager prof. dr. A door mr. X zou zijn gebeurd via sociale media zoals Facebook en de website van vzw B (zie tuchtdossier stuk 1 tuchtdossier):

- *“Herinvoering van de doodstraf voor de virologen?”*, Facebook, 29 december 2020: *“(…) Ik ben een groot tegenstander van de doodstraf. Maar als blijkt dat inderdaad wereldwijd miljoenen mensen gestorven zijn of zullen sterven door de maatregelen, dan moeten we overwegen om de doodstraf terug in te voeren. Voor de virologen die dat op hun geweten hebben.”*;
- *“Het gruwelijke jaar van de virologen”*, B.be, 25 december 2020, video (15 min): *“Hoe kunnen jullie ooit nog goed slapen?”*;
- *“Rudolf, zeg niet wat je denkt dat er is, maar zie wat er is”*, www.B.be en Facebook, 2 januari 2021, *“Dan moeten we overwegen de doodstraf in te voeren voor deze gruwelijke misdaden. Publiek uit te voeren en te overwegen dat zulks moet gebeuren op een gruwelijke manier. Voor iedereen zichtbaar. “Als signaal”. “Dat we het menen.”*;
- *X@[...] – 2 januari 2021: “Inderdaad. De rechter moet de mogelijk krijgen de doodstraf te overwegen als mensen 130 miljoen doden op hun geweten hebben. Of vindt u dat geen probleem, dubbel zoveel doden als in de tweede Wereldoorlog.” / C@[...] – 2 januari 2021: “Zozo. En dat moet ‘gruwelijk’ en ‘publiek’ zijn?” / X@[...] – 2 januari 2021: “Bij voorkeur. De rechter moet die mogelijkheid krijgen.”*;
- *“Het offerblok van de kwakzalver(s)”*, www.B.be, 3 januari 2021: *“Naast de vele faillissementen, het verlies van 400 miljoen fulltime jobs en de onmetelijke psychosociale schade kosten de coronamaatregelen wereldwijd alleen al: 117.000 kinderen die niet gevaccineerd worden tegen mazelen, + extra kindersterfte van 6.000 kinderen PER DAG + 370 miljoen kinderen die afhankelijk zijn van hunschoolmaaltijden en die nu niet meer krijgen + 1,5 miljard kinderen die getroffen worden door sluiting van scholen en leerachterstand door concentratieverlies veroorzaakt door zuurstoftekort tengevolge van de mondmaskerplicht + zullen er 13 miljoen extra kindhuwelijken zijn de komende 10 jaar!” Bron: Unicef--- Zeggen die dat ook om wat extra dotaties te krijgen van mijnheer A? Dit is maar een kleine selectie uit de totale schade die uw ego gedreven maatregelen aanrichten. Voor welke reden zouden uw genocide genegen moeten zijn?”*.

Aan mr. X kan in het bijzonder niet worden toegelaten dat hij als advocaat bij zijn publiekelijk betoog aan de leek elke context en nuance weglaat, zoals onmiskenbaar het geval is geweest in de voormelde berichtgevingen.

Aan een advocaat kan deontologisch worden opgelegd dat elke berichtgeving op een waardige en respectvolle wijze gebeurt.

Immers, specifiek het door mr. X ingeroepen artikel 10.2 van het Verdrag tot Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden, Rome, 4 november 1950 staat toe dat de vrijheid van meningsuiting wordt onderworpen aan bepaalde formaliteiten, voorwaarden, beperkingen of sancties die bij de wet zijn voorzien en die maatregelen vormen welke in een democratische samenleving noodzakelijk zijn *in het belang van de nationale veiligheid, territoriale integriteit of openbare veiligheid, het voorkomen van wanordelijkheden en strafbare feiten, ter bescherming van de gezondheid of de goede zeden, ter bescherming van de goede naam of de rechten van anderen, om de verspreiding van vertrouwelijke mededelingen te voorkomen of om het gezag en de onpartijdigheid van de rechterlijke macht te waarborgen.*

In het kader van het tuchtrecht, kunnen aldus aan de advocaat beperkingen worden opgelegd, zoals bijvoorbeeld voorzien in artikel 156.6 Codex deontologie voor advocaten *“De advocaat verschaft steeds correcte informatie en licht die op een serene wijze toe.”* en in artikel 158.1 van deze Codex *“De advocaat voert het proces niet in de media.”*

In het licht van de voormelde verdragsbepalingen is aldus in deze concreet af te wegen of met de inmenging door het tuchtrecht in de vrije meningsuiting van mr. X volgens diens verklaring d.d. 4 januari 2021 als advocaat en woordvoerder van de genaamde belangengroepering vzw B bij diens activiteiten van voorlichting van het publiek, in het bijzonder diens uiten van afwijkende meningen over het beheer van de Covid-19 gezondheids crisis, een *“legitiem doel”* wordt nagestreefd en of deze *“noodzakelijk”* is in een democratische samenleving, d.w.z. evenredig aan het nagestreefde doel.

De doelstelling van de beperking van de vrijheid van meningsuiting die hier aan de orde is, betreft onmiskenbaar *het voorkomen van wanordelijkheden en strafbare feiten, de bescherming van de gezondheid of de goede zeden, de bescherming van de goede naam of de rechten van anderen*, wat derhalve wél en niets anders dan het nastreven van een *“legitiem doel”* uitmaakt.

Het debat over het beheer van de gezondheids crisis is anderzijds een debat van *“algemeen belang”*, zodat uitlatingen van advocaten over dit onderwerp die gebeurlijk afwijken van de meerderheidstelling, mits genuanceerd geformuleerd, in principe niet verboden kunnen worden op basis van het tuchtrecht, nu dit een *onevenredige* inbreuk zou vormen op het recht van de advocaten op hun beschermde vrijheid van meningsuiting.

De door artikel 10 van het Verdrag tot Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden, Rome, 4 november 1950 gewaarborgde vrijheid van meningsuiting in het onderhavige debat van algemeen belang, namelijk over het politieke

beheer van de huidige gezondheids crisis of de wenselijkheid van maatregelen zoals lock-downs en/of massale vaccinatie van de bevolking tegen covid-19, laat dus niet toe een (tucht-)sanctie op te leggen, louter op grond van het feit dat een advocaat het overheidsbeheer van de Covid-19-crisis alsook de lock-downs en/of het toedienen van vaccins in twijfel heeft getrokken, doch wanneer, zoals hier met de voornoemde mededelingen onmiskenbaar wél het geval is geweest, de berichten van de advocaat schokkend zijn door de ongenueanceerde inhoud en de aanvallende, opruiende toon van deze berichten, zijn er wél tuchtsancties te overwegen, gezien het gebrek aan nuance en de buitensporig polemische en denigrerende toon van deze berichten.

In die zin is er dan ook in deze geenszins sprake van enige *disproportionele* inbreuk op de bedoelde verdragsrechtelijk beschermde rechten en vrijheden.

Het voorwerp van de huidige tuchtprocedure betreft de communicatie die heeft plaatsgevonden eind 2020, begin 2021 en die door de klager aan de kaak wordt gesteld, zijnde de voormelde berichten met onmiskenbaar volstrekt ongenueanceerde boodschappen die tijdens de volle Covid-19 gezondheidsepidemie in een verhitte en radicaliserende maatschappelijke context duidelijk identificeerbare derden (virologen / klager prof. dr. A) als voorwerp hadden, met het onmiskenbaar risico tot stigmatisering en haat.

Dergelijke opruiende, verwarring stichtende en onwaardige communicatie, zoals hier door mr. X gedaan via sociale media en web-verkeer, waarbij hij bij zijn publiekelijk betoog aan de leek elke context heeft weg gelaten en waardoor hij bij deze laatste ongenueanceerd argwaan heeft opgeroepen ten aanzien van het overheidsbeheer van de huidige gezondheids crisis en de op advies van virologen getroffen maatregelen zoals lock-downs en/of massale vaccinatie van de bevolking tegen Covid-19, is flagrant strijdig met de aan een advocaat opgelegde deontologische verplichting dat elke berichtgeving steeds correct en op een serene wijze moet gebeuren.

Één en ander klemt des te meer waar mr. X daarbij termen gebruikt zoals (aan de virologen toegeschreven) "*gruwelijke misdaden*" waarvoor volgens hem nagedacht moet worden om de doodstraf in te voeren, waarbij deze straf "*publiek uit te voeren*" is en overwogen moet worden "*dat zulks moet gebeuren op een gruwelijke manier*", voor "*iedereen zichtbaar. Als signaal. Dat we het menen.*", dit in een door hem ondertekende publicatie op publiek raadpleegbare fora, wat geen betoog is van een persoon met een wetenschappelijke scholing die op een genuanceerde en onderbouwde wijze een standpunt uiteenzet doch wat van een advocaat wél verwacht moet kunnen worden.

De tuchtraad heeft volkomen terecht overwogen en de tuchtraad van beroep sluit zich daar bij aan, dat door de bekendheid die mr. X in deze periode klaarblijkelijk heeft verkregen bij de publieke opinie, hij er zich van bewust diende te zijn dat zijn publicaties niet enkel zouden gelezen worden als de mening van de voorzitter van de vzw B maar ook zouden afstralen op zijn hoedanigheid als advocaat.

Van een normaal gemiddeld voorzichtig advocaat die zich bewust is van zijn maatschappelijke rol, mag verwacht worden dat hij bij het publiceren van een opinie

namens een vereniging waarvan hij voorzitter is en die, naar eigen zeggen, een publiek debat beoogt op gang te brengen, de nodige omzichtigheid hanteert bij de woordkeuze en dat hij vermijdt dat daarbij mogelijke haatreacties bij zijn doelpubliek worden opgewekt.

Een normaal gemiddeld voorzichtig advocaat moet zich immers bewust zijn van de draagwijdte van zijn woorden, zelfs wanneer deze door hem in een andere hoedanigheid op een publiek raadpleegbaar forum worden gebracht, en hij dient erover te waken dat door zijn woorden geen haatreacties ten aanzien van derden worden opgewekt of een haatdiscours in de hand wordt gewerkt of aangewakkerd.

Dit geldt des te meer wanneer dit zich heeft voorgedaan in de specifiek voormelde verhitte en radicaliserende maatschappelijke context tijdens de volle Covid-19 gezondheidsepidemie, waarbij zeer goed geweten was dat iedere opruiende taal ook effectief tot daden en/of rellen aanleiding kon geven.

Dergelijke handelwijze vanwege mr. X is in strijd met de eer en de waardigheid van het beroep van advocaat.

Volkomen tevergeefs wordt door mr. X thans beweerd dat hij geenszins zou hebben opgeroepen tot een *“gruwelijke en publieke doodstraf”* voor de virologen, maar uitsluitend tot een publiek debat ter overweging van de invoering van de doodstraf als instrument voor de rechters bij de beoordeling van de *“verantwoordelijken van dergelijke massale sterfte bij de wereldbevolking”* en van *“deze gruwelijke misdaden”* waarbij de essentie van het debat over de doodstraf volgens hem precies zou gaan over het gruwelijk karakter van de uitvoering ervan en hij zodoende juist de woede en het onbegrip bij de mensen zou hebben willen kanaliseren naar een correct georganiseerde, democratische besluitvorming waarbij een onafhankelijke rechter kan oordelen, alsook dat het de aanvallen van de klager prof. dr. A zelf aan zijn adres zouden zijn die aanleiding zouden hebben gegeven tot haatberichten.

Immers, dergelijke nuancering blijkt geenszins uit de voormelde geciteerde bewoordingen, waar door mr. X specifiek en bij herhaling uitdrukkelijk wordt geponeerd dat moet overwogen worden de doodstraf in te voeren voor deze *“gruwelijke misdaden”* waarbij deze straf *“publiek uit te voeren”* is en overwogen moet worden *“dat zulks moet gebeuren op een gruwelijke manier”*, voor *“iedereen zichtbaar. Als signaal. Dat we het menen.”* en waarbij duidelijk een associatie wordt gemaakt tussen de *“gruwelijke misdaden”* die *“de virologen op hun geweten hebben”* enerzijds, en de mogelijkheid de doodstraf uit te spreken, publiek uit te voeren op een gruwelijke manier, anderzijds. Deze ongenueanceerde associatie laat weinig aan de verbeelding over en kan ongetwijfeld overkomen als een haatdiscours ten aanzien van de virologen die, volgens deze publicatie, op hun geweten zouden kunnen hebben dat *“wereldwijd miljoenen mensen zijn gestorven of zullen sterven door de maatregelen”*.

Mr. X diende zich minstens bij het uiten van deze opinie bewust te zijn van de implicaties die de door hem gehanteerde bewoordingen konden hebben op het doelpubliek dat hij voor ogen had, dit des te meer tijdens de volle Covid-19 gezondheidsepidemie in een

verhitte en radicaliserende maatschappelijke context, met het onmiskenbaar risico tot stigmatisering en haat.

Het beweerd hiermee willen kanaliseren van de woede en het onbegrip bij de mensen blijkt nergens en wordt door niets aannemelijk gemaakt, evenmin de beweerde aanvallen van de klager ten aanzien van mr. X die aanleiding zouden hebben gegeven tot haatberichten.

Dergelijke laakbare handelwijze in hoofde van mr. X is in strijd met de beginselen van waardigheid, rechtschapenheid en kiesheid die men van een advocaat mag verwachten, die aan het beroep van advocaat ten grondslag liggen en die een behoorlijke beroepsuitoefening moeten waarborgen.

De ten laste gelegde feiten zijn dan ook in beroep bewezen gebleven.

6.

Wat de sanctie betreft:

Rekening gehouden met de aard van de bewezen verklaarde feiten en de afwezigheid van tuchtrechtelijke voorgaanden in hoofde van mr. X, almede de al door hem ondergane beperking van het door de tuchtraad van beroep bij beslissing van 19 januari 2021 ingetrokken paleisverbod van 4 januari 2021, komt de tuchtsanctie van waarschuwing als bestraffing passend voor, wat bevestigd kan worden.

BESLISSING VAN DE TUCHTRAAD VAN BEROEP VOOR ADVOCATEN:

De rechtspleging is verlopen in overeenstemming met de wet van 15 juni 1935 op het gebruik van de taal in gerechtszaken.

Het *hoger beroep* wordt ontvankelijk verklaard doch afgewezen als ongegrond.

De beroepen beslissing van de tuchtraad voor advocaten van het rechtsgebied Gent, 1^e kamer, van 20 april 2022 wordt aldus in de bestreden mate bevestigd, mits de voorgaande overwegingen.

Overeenkomstig artikel 460, laatste lid Gerechtelijk Wetboek wordt mr. X verwezen in de kosten, die op heden niet nuttig zijn te bepalen.

Hebben deelgenomen aan de behandeling en de beraadslaging:

Luc Thabert, voorzitter, en de assessoren mr. Philippe De Jaegere, mr. Luc Savelkoul, mr. Dirk Peeters en mr. Inge Derde

Philippe De Jaegere,

Luc Savelkoul

Dirk Peeters

Inge Derde

Ludwig Evens

Luc Thabert